

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γὰρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καὶ γὼ ὁ τάλας, δεδοικὸς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Ἐν ὄψει τῆς λεγομένης Μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου τοῦ 2016

Τὰ οὐσιαστικὰ προβλήματα μὲ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο*

Παρέμβαση στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, Μάϊος 2016

*Μητροπολίτου Ναυπάκτου
καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου*

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ποὺ πρόκειται νὰ συνέλθῃ τὸν Ἰούνιο τοῦ 2016 στὴν Κρήτη ἦταν «προσδοκία» πολλῶν, ποὺ τὴν ὀραματίσθηκαν, ἐτοιμάσθηκαν, κουράστηκαν, καὶ τώρα ὀδηγεῖται πρὸς τὴν σύγκλησὴ της.

Τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα τίθενται εἶναι ἐὰν ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος εἶναι αὐτὴ ποὺ περιμέναν ὅσοι τὴν ὀραματίσθηκαν.

Γράφονται καὶ λέγονται πολλὰ γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ἄλλοι ἐκφράζουν τὴν χαρὰ τους, γιὰτὶ ἐπιτέλους ἦλθε αὐτὴ ἡ ποθητὴ ὥρα, ἄλλοι ἐκφράζουν ἔντονο προβληματισμό, ἔντονο δισταγμὸ καὶ ἄλλοι αἰσθάνονται πλήρη ἀπογοήτευση.

Στὴν μικρὴ αὐτὴ τοποθέτηση θὰ περιορισθῶ σὲ μερικὲς ἐπισημάνσεις.

1. Σύνοδος Προκαθημένων

Ἡ μέλλουσα νὰ συνέλθῃ Σύνοδος ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὴν πραγματικότητα ὅμως θὰ εἶναι Σύνοδος τῶν Προκαθημένων τῶν

(*) Πηγή: <http://www.parembasis.gr/index.php/mitropolitiss-3/ni-various-articles/278-keimena-agia-megali-synodos/4514-2016-05-26-ousiastika-problimata-megalissynodou> • Ἐπιμέλ., ὑπέρτιτλ., παράγγ., ἔντονα ἡμέτ.

Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Τὴν ἀποψη αὐτὴν τὴν στηρίζω στὸ ὅτι ὅλες οἱ κρίσιμες ἀποφάσεις ἐλήφθησαν ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Στὶς 6-9 Μαρτίου τοῦ 2014 στὴν Κωνσταντινούπολη οἱ Προκαθημένοι ἔλαβαν τὴν ἀπόφαση νὰ συγκληθῇ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τὸν Ἰούνιο τοῦ ἔτους 2016 καὶ καθόρισαν τὴν θεματολογία τῆς. **Σ**τὶς 27-28 Ἰανουαρίου 2016 οἱ Προκαθημένοι στὸ Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης ἐνήφισαν τὸν Κανονισμό λειτουργίας (ἐκτὸς τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας) καὶ τὰ ἐτοιμασθέντα κείμενα ἀπὸ τὶς Ἐπιτροπές, πλὴν ἐνὸς θέματος τὸ ὁποῖο δὲν ὑπεγράφη ἀπὸ δύο Πατριαρχεῖα (Ἀντιοχείας καὶ Γεωργίας).

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου οἱ Προκαθημένοι θὰ ὑπογράψουν τὸ μήνυμα τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, τὸ ὁποῖο θὰ καταρτισθῇ ἀπὸ ἓνα ἐκπρόσωπο ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου θὰ καταρτισθῇ ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους.

Τέλος δὲ τὰ κείμενα στὴν τελικὴ τους μορφή θὰ ψηφισθοῦν καὶ θὰ ὑπογραφοῦν ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπομένως, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἡ Σύνοδος αὐτὴ εἶναι κυρίως Σύνοδος τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Καὶ αὐτὸ εἶναι συμβατικό, γιατί ἕως τώρα ἦταν ἐλλιπὴς ἢ ἀνύπαρκτη ἡ παρουσία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωάννου, ἀμφισβητεῖται δὲ πρὸς τὸ παρόν ἡ παρουσία του κατὰ τὶς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. **Ἐ**πομένως, οὔτε ὅλων τῶν Προκαθημένων εἶναι Σύνοδος.

Θεωρητικά, βέβαια, ὑποτίθεται ὅτι οἱ Προκαθημένοι ἐξέφρασαν ἢ ἐκφράζουν τὶς ἀποφάσεις τῶν περὶ αὐτῶν Συνόδων. **Αὐ**τὸ εἶναι θεωρητικό. **Κ**αίτοι τὸ σύστημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι συνοδικό, ἐν τούτοις ὅμως σὲ πολλὰ θέματα δὲν λαμβάνονται ἀποφάσεις ἀπὸ τὶς Συνόδους.

* * *

Δὲν γνωρίζω ἐπαρκῶς τὶ γίνεται στὶς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ γνωρίζω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὶ γίνεται στὴν δική μας Ἐκκλησία.

Γιὰ τὴν ἀπόφαση συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ποὺ ἐλήφθη τὸν Μάρτιο τοῦ 2014, γιὰ τὰ κείμενα ποὺ ὑπε-

γράφησαν τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2016 δὲν ἐζητήθη ἡ ἄποψη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν συζητήθηκαν κατὰ τὶς συνεδριάσεις της.

Γιὰ τὰ ὑπόλοιπα, ὅπως γιὰ τὸ μήνυμα, τὸ ὁποῖο θὰ ἐκδώσῃ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, δὲν γνωρίζω ἂν θὰ ὑπάρξῃ ἡ συγκατάθεση καὶ ἡ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας μας.

Ἐπομένως, ἡ μέλλουσα νὰ συγκληθῇ Ἱερὰ Σύνοδος εἶναι Σύνοδος τῶν Προκαθημένων καὶ ὄχι Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπιπροσθέτως, πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι σέβομαι ἀπολύτως τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο, ὁ ὁποῖος διευθύνει τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ σεβασμὸ στὸ Συνοδικὸ σύστημα, ἀκούει τὶς ἀπόψεις τῶν Ἱεραρχῶν καὶ πάντοτε ἀποδέχεται τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας, χωρὶς νὰ ἐπιδιώκῃ νὰ τὴν χειραγωγῇ.

Ὁμως, ὑπάρχει Πατριαρχικὸ Γράμμα, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὴν 30ῆ Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1999, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει Προκαθημένον, ἀλλὰ Προκαθημένη εἶναι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος.

Μήπως μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ αὐτὸ ὡς ὑπαναχώρηση ἢ διαφορετικά;

Τελικά, οἱ ὅποιοιδήποτε ἀπόρροιες τῆς Ἱερᾶς Αὐτῆς Συνόδου θὰ εἶναι ἀποφάσεις τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

2. Ἡ παράκαμψη Μεγάλων Συνόδων

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ σχεδιάσθηκε καὶ προετοιμάσθηκε ὡς μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ μάλιστα ἡ πρώτη σκέψη διατυπώθηκε τὸ 1923 μὲ τὴν 1600ῆ ἐπέτειο τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἐτέθησαν περίπου ἑκατὸ (100) θέματα, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ὅλο τὸ διάστημα τῆς δεύτερης χιλιετίας, μὲ τὴν ἀπόσχιση τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας (8ο-11ο αἰῶνα), τὴν διαίρεση καὶ τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ (15ο αἰῶνα), τὴν ἀνάπτυξη ποικίλων ιδεολογικῶν ρευμάτων, ὅπως τοῦ Διαφωτισμοῦ, τοῦ Ρομαντισμοῦ, τοῦ Γερμανικοῦ ἰδεαλισμοῦ, τοῦ ὑπαρξισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκκοσμίκευσης τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τελικά, ὅλο αὐτὸ τὸ ὄραμα τῶν «Πατέρων» τῆς ιδέας αὐτῆς κατέληξε στὸ νὰ γίνῃ ὄχι μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἀλλὰ μία Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ποὺ δὲν μπορεῖ ἀκόμη νὰ βρῇ τὴν ταυτότητά της, μὲ μόνον ἕξι θέματα ἄνευρα, ἀνεπίκαιρα, χωρὶς

ιδιαίτερη στοχοθεσία, καὶ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀποδεσμευμένα ἀπὸ τὴν παράδοση τῶν Πατέρων.

Ἐχω ἀκούσει καὶ διαβάσει ὅτι ἀπὸ πολλοὺς ὑποστηρίζεται ὅτι ἔχει νὰ συγκληθῇ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος περίπου 1.200 χρόνια καὶ αὐτὴ συνέρχεται γιὰ πρώτη φορὰ μετὰ ἀπὸ μία τέτοια μεγάλη χρονικὴ περίοδο. **Αὐ**τὸ δημιουργεῖ ἔντονο προβληματισμὸ σὲ ὅλους ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. **Μ**ὲ αὐτὸν τὸν λόγο, παρουσιάζεται ὡσὰν νὰ ὑπάρχη ἓνα ἐκκλησιαστικὸ κενὸ μετὰ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ποὺ ἔπρεπε νὰ καλυφθῇ, ἐνῶ ἔχουν συγκροτηθῇ μεγάλες καὶ σημαντικὲς Σύνοδοι, ὅπως ἐπὶ Μεγάλου Φωτίου (879-80), ἐπὶ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (1341-1351), ὅπως ἐπίσης σημαντικὲς Σύνοδοι ἐγένιναν μετὰ τοῦ 15ου-18ου αἰῶνος, μὲ καθοριστικὲς ἀποφάσεις.

Δίνεται, λοιπόν, ἡ ἐντύπωση ὅτι παρακάμπτονται καὶ περιθωριοποιοῦνται ὅλες αὐτὲς οἱ σημαντικὲς Σύνοδοι. **Αὐ**τὸ τὸ θεωρῶ «προσβολὴ» ἐκ μέρους μας πρὸς τοὺς Ἁγίους μας, Μέγα Φῶτιο, Ἁγιο Συμεὼν τὸν Νέο Θεολόγο, Ἁγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, Ἁγίους Κάλλιστο καὶ Φιλόθεο Κόκκινο, Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως, Ἁγιο Μᾶρκο τὸν Εὐγενικὸ καὶ ὅλους τοὺς Ὁρθόδοξους Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς, κατὰ τὸν 15ο-18ο αἰῶνα.

Φυσικά, αὐτοὶ οἱ Ἁγιοὶ δὲν προσβάλλονται, ἀφοῦ οἱ διδασκαλίαι τους ἔχουν ἀποκτήσει οἰκουμενικὸ κύρος, ἡ ἀπόφαση τῆς Θ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (1351) ἔχει συμπεριληφθῇ στὸ Συνοδικὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ διαβάζεται κατὰ τὴν Α΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, ἀλλὰ εἶναι προσβολὴ καὶ πτώση δική μας ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση.

Φαίνεται ὅτι μὲ τὴν Σύνοδο αὐτὴ ἐπιδιώκεται νὰ ἀρχίσῃ μία νέα ἐποχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἀποστασιοποίησης ἀπὸ τὴν θεολογία καὶ τὴν ὀρολογία τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Πανορθόδοξων Συνόδων, ἀπὸ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ μετὰ.

Ἐτσι, θὰ παρουσιασθῇ ὅτι ὑπάρχει ἓνα «κενὸ μνήμης», ἓνα «πνευματικὸ ἀλτσχάιμερ» στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. **Δ**ὲν ἐξηγοῦνται ἀλλιῶς μερικὰ σημεῖα τῶν κειμένων ποὺ ἔχουν ἐτοιμασθῇ, ὅπως καὶ οἱ ἐρμηνευτικὲς ἀναλύσεις τῶν ὑποστηρικτῶν τους.

Φαίνεται νὰ εἶναι μία κακέκτυπη μίμηση τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου. **Ἡ** Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ὡς ἰδέα ξεκίνησε μὲ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν σύγκληση τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου. **Ὅ**πως ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος ἀνέπτυξε μία «νέα ἐκκλησιολογία» ποὺ ἀπὸ

τὴν ἔννοια «τῆς ἀποκλειστικότητας» πέρασε στὴν θεολογία «τῆς περιεκτικότητας» ἢ «βαπτισματικῆς θεολογίας», κατὰ ἀνάλογο τρόπο μερικὰ σημεῖα τῶν κειμένων ποὺ ἐτοιμάσθηκαν γιὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο ὑπενθυμίζουν μία «νέα ἐκκλησιολογία» καὶ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζονται Μυστήρια καὶ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

3. Ἑλλιπὴς προετοιμασία

Ἄν ἔλθουμε στὰ καθ' ἡμᾶς, διαπιστώνουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας δὲν προετοιμάσθηκε κατάλληλα γιὰ τὴν Σύνοδο αὐτή. **Καὶ** εἶναι μία Ἐκκλησία ποὺ ἔχει ὑψηλὸ θεολογικὸ δυναμικὸ, ζωντανὸ μοναχισμό καὶ καλὰ ὀργανωμένη ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. **Μὲ** ὅλα αὐτὰ ἡ Ἐκκλησία μας ἐκπαιδεύει, μὲ τὶς Θεολογικὲς Σχολές, Θεολόγους καὶ Κληρικοὺς ἄλλων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, ἔχει παγκόσμια ἀκτινοβολία, μὲ θεολογικὰ καὶ ποιμαντικὰ κείμενα καὶ πολλὰ ἄλλα. **Ὅμως**, γιὰ τὴν ἐπεξεργασία τῶν κειμένων ποὺ θὰ ὑπογραφοῦν στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο δὲν ὑπῆρξε ἐπαρκὴς προετοιμασία καὶ Συνοδικὲς Ἀποφάσεις.

Τὸν Μάρτιο τοῦ 2014 στὴν Σύναξη τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴν Κωνσταντινούπολη ἀποφασίσθηκε ἡ Σύγκληση τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τὸν Ἰούνιο τοῦ 2016, καθὼς ἐπίσης ἀποφασίσθηκε ἀπὸ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐπικαιροποιηθοῦν τὰ ἤδη ἐτοιμασθέντα κείμενα. **Ἀπὸ** τότε μέχρι σήμερα ἔπρεπε νὰ συζητηθοῦν σὲ Συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας, νὰ δοθοῦν κατευθύνσεις στοὺς ἐκπροσώπους μας ποὺ θὰ κατέληγαν σὲ ὀριστικὰ κείμενα, νὰ γίνουν συζητήσεις στὶς Θεολογικὲς Σχολές, σὲ συνάξεις Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὥστε νὰ ἐκτεθοῦν οἱ προτάσεις τῆς Ἐκκλησίας μας, γιὰ νὰ περάσουν στὰ τελικὰ κείμενα. **Ἀντίθετα**, ὅμως, ὅλοι ἐμεῖς οἱ Ἱεράρχες διατελούσαμε ἐν ἀγνοίᾳ καὶ λάβαμε τὰ ὀριστικὰ κείμενα, ἀφοῦ ὑπεγράφησαν ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τὸν Ἰανουάριο στὸ Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης καὶ παρεπέμφθησαν στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο.

Ἐρχόμαστε τώρα νὰ συζητήσουμε γιὰ τὰ κείμενα αὐτά, ὅταν ὑπάρχουν λίγες δυνατότητες νὰ διορθωθοῦν. **Ἐχω** στὰ χέρια μου τὶς Ἐκθέσεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν Εἰδικὴ Διορθόδοξη Ἐπιτροπὴ Ἀναθεωρήσεως τῶν κειμένων, οἱ ὁποῖες ὑποβλήθησαν στὴν Διарκῆ Ἱερά Σύνοδο τοῦ ἔτους 2014-2015, καθὼς ἐπίσης ἔχω καὶ τὰ ἀποσπάσματα τῶν Πρακτικῶν τῶν Συν-

εδριάσεων τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Οἱ ἐκπρόσωποί μας διαβεβαίωσαν μὲ τὶς Ἐκθέσεις τους ὅτι τὰ κείμενα δὲν ἔχουν προβλήματα. Ἐπίσης, ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος διένειμε τὶς Ἐκθέσεις καὶ τὰ κείμενα στοὺς Ἀρχιερεῖς πρὸς ἐνημέρωσή τους, χωρὶς νὰ φαίνεται ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ ὅτι ἔγιναν συζητήσεις ἢ δίδονταν κατευθυντήριες γραμμὲς γιὰ ἐνδεχόμενες τροποποιήσεις ἢ προσθήκες, ἐκτὸς ἀπὸ μία φορὰ ποὺ ἐλήφθη ἀπόφαση γιὰ μερικὲς λεκτικὲς διορθώσεις.

Κατὰ τὴν Συνεδρίαση τῆς Ἱεραρχίας τοῦ ἔτους 2009 γιὰ τὸν Διάλογο μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς ἀποφασίσθηκε:

«1. Διεπιστώθη ἡ ἀνάγκη περαιτέρω πληρεστεράς ἐνημερώσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, στὰ σημαντικὰ αὐτὰ ζητήματα. Δηλώθηκε δὲ ὅτι ἐφεξῆς ἡ Ἱεραρχία θὰ λαμβάνη γνώση ὅλων τῶν φάσεων τῶν Διαλόγων, διαφορετικὰ κανένα κείμενο δὲν δεσμεύει τὴν Ἐκκλησία. Ἄλλωστε αὐτὸ συνιστᾷ τὸ Συνοδικὸ Πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας. ...Τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας καὶ τὸ κείμενο ποὺ πρόκειται νὰ συζητηθεῖ στὴν Κύπρο τελοῦν ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἀναφορᾶς καὶ ἐγκρίσεώς τους ἀπὸ τὶς κατὰ τόπους Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες, ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, Συνοδικῶς διασκεπτομένης. Αὐτὸ πρακτικῶς σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξουν τετελεσμένα γεγονότα, χωρὶς Συνοδικὴ Ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας.

Οἱ Ἱεράρχες εἶναι φύλακες τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, ὅπως ὁμολόγησαν κατὰ τὴν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τους» (Ἀνακοινωθὲν Ἱεραρχίας, 16-10-2009).

Ἐὰν αὐτὸ ἐλέχθη γιὰ τὸ κείμενο τῆς Ραβέννας, τὸ ἴδιο καὶ περισσότερο ἔπρεπε νὰ γίνῃ στὴν περίπτωση αὐτῆ, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ ὑπογραφοῦν κείμενα δεσμευτικὰ γιὰ ὅλη τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐπρεπε, λοιπόν, πέρυσι νὰ συγκληθῆ πάραυτα ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας, νὰ μελετηθοῦν τὰ κείμενα ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς, νὰ γίνουν συγκεκριμένες εἰσηγήσεις καὶ νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις. Αὐτὸ ἔγινε ἀπὸ ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀπὸ ὅ,τι γνωρίζω.

Ἐπομένως, αὐτὸ ποὺ γίνεται σήμερα ἔπρεπε νὰ γίνῃ πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν κειμένων αὐτῶν ἀπὸ τοὺς 6 Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ Σαμπεζύ τῆς Γενεύης, τὸν Ἰανουάριο τοῦ ἔτους 2016. Ἐπρεπε δὲ νὰ ἀκούσουμε καὶ τὶς ἀπόψεις τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκαδημιῶν, ὅπως καὶ τῶν Ἱερέων, Μοναχῶν καὶ τῶν λαϊκῶν. Ἡ σοβαρότητα κάθε

Συνόδου ἔχει σχέση με τὴν σοβαρότητα με τὴν ὁποία ἀντιμετωπίζονται τὰ θέματα.

Δυστυχῶς, ἐμεῖς οἱ Ἐπίσκοποι ἀρκούμεστε μόνον σὲ μία ποιμαντικὴ διακονία με κοινωνιολογικὴ ἀναφορὰ καὶ ἔχουμε ἀφήσει τὰ θεολογικὰ θέματα σὲ μερικοὺς ποὺ παριστάνουν τοὺς «ειδικούς». **Τ**οῦλάχιστον, σὲ αὐτὴν τὴν «ἔσχατη ὥρα», τὴν «δωδεκάτη», ἃς ἐπιδείξουμε ὑψηλὸ αἶσθημα εὐθύνης ἀπὸ πλευρᾶς ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος καὶ θεολογικῆς ὀρολογίας, νὰ ἀποστασιοποιηθοῦμε ἀπὸ συναισθηματικὲς «εὐαισθησίες» καὶ διαφορὲς ἐκκλησιαστικὲς σκοπιμότητες. **Δ**ὲν ἔχει σημασία ποιοὶ θὰ ἐκπροσωπήσουν τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν Σύνοδο αὐτή, ἀλλὰ τὶ θὰ ὑποστηρίξει ἡ Ἐκκλησία μας με τὶς θέσεις ποὺ θὰ παρουσιάσει.

Ὅποτε, ἡ σημερινὴ σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας εἶναι πολὺ σημαντικὴ, γιὰτὶ πρέπει νὰ ἀποδεχθοῦμε τὴν ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ στὴν πραγματικότητα νὰ ἀποφασίσουμε γιὰ θέσεις ποὺ προσδιορίζονται ἀπὸ τὴν παράδοσή μας ἢ ἐὰν θὰ ἐπηρεασθοῦμε ἀπὸ σύγχρονες ἀντιλήψεις ποὺ ἀποστασιοποιοῦνται ἀπὸ τὴν γλώσσα καὶ τὸ πνεῦμα ὄλων τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Πανορθοδόξων Συνόδων τῆς δεύτερης χιλιετίας. **Αὐ**τὸ εἶναι τὸ ζητούμενο.

Θὰ πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι δὲν εἶναι μόνον τὰ κείμενα τῶν ἑξὶ θεμάτων, ἀλλὰ καίρια σημασία ἔχει τὸ Μήνυμα ποὺ θὰ ἐκπονηθῆ καὶ θὰ ἀναγνωσθῆ στὴν ἔναρξη τῆς Συνεδριάσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Ἐχει λεχθῆ ὅτι κι ἂν στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο δὲν συζητηθοῦν καὶ δὲν ἀποφασισθοῦν διάφορα θέματα, τὸ βασικότερο εἶναι τὸ Μήνυμα ποὺ θὰ ἀποσταλῆ σὲ ὅλο τὸν κόσμο. **Ἐ**τσι, ἔχουμε ἐπιλέξει ἕναν Μητροπολίτη νὰ μᾶς ἐκπροσωπήσει στὴν σύνταξη τοῦ Μηνύματος. **Θ**ὰ ἔπρεπε σήμερα νὰ γνωρίζουμε τὸ περιεχόμενό του ἢ τὰ βασικὰ καὶ κεντρικὰ σημεία ποὺ θὰ περιλαμβάνῃ καὶ νὰ ἀποφασίσουμε σχετικὰ. **Ἀ**πὸ ὅ,τι γνωρίζω ἤδη ἐτοιμάζεται τὸ κείμενο αὐτό, θὰ ὀλοκληρωθῆ ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ποὺ θὰ συνεδριάσει στὴν Κρήτη μίᾳ ἐβδομάδα πρὶν τὴν σύγκληση τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, θὰ ὑπογραφῆ ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ θὰ εἶναι τὸ βασικὸ Μήνυμα τῆς Συνόδου αὐτῆς.

Τὸ ἐρώτημα ποὺ τίθεται εἶναι: Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀγνοῆ τὸ κείμενο αὐτό, δὲν θὰ λάβῃ γνώση τοῦ περιεχομένου του, ἀφοῦ θὰ εἶναι τόσο σημαντικό;

Ἐγὼ τοῦλάχιστον, ὅπως ἐλπίζω καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀδελφοί, δὲν

ἐξουσιοδοτῶ κανέναν νὰ συντάξῃ καὶ νὰ ὑπογράψῃ ἓνα τέτοιο κείμενο, ἂν δὲν τὸ διαβάσω προηγουμένως.

Προτείνω νὰ προστεθῇ στὸ Μήνυμα ἢ παράγραφος: «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος εἶναι συνέχεια τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων καὶ τῶν Μεγάλων Συνόδων ἐπὶ Μεγάλου Φωτίου, ἐπὶ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ τῶν μετέπειτα Συνόδων τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς».

Αὐτὰ εἶναι τὰ καίρια καὶ σημαντικὰ θέματα καὶ ὄχι ποιὸς θὰ παρευρεθῇ στὴν Σύνοδο αὐτὴ καὶ ποιὸς θὰ ἀρνηθῇ νὰ παρευρεθῇ γιὰ δῆθεν «συνειδησιακοὺς λόγους».

4. Ἐκκλησιαστικὴ διγλωσσία

Διαβάζοντας κανεὶς μερικὰ ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτὰ παρατηρεῖ ὅτι διαπνέονται ἀπὸ ἓνα πνεῦμα διγλωσσίας.

Ἡ λέξη διγλωσσία μπορεῖ νὰ ξενίζη, ἀλλὰ ἐκφράζει μία πραγματικότητα ὅταν γνωρίζουμε ὅλο τὸ πνεῦμα ποὺ ὑπάρχει γύρω ἀπὸ τὰ σχετικὰ θέματα. **Σὲ** ἄλλο κείμενό μου ἔχω ἐπισημάνει τὰ διαφορούμενα θέματα ποὺ ὑπάρχουν σὲ μερικὰ κείμενα, ὅπως τὸ ἔχουν κάνει πολλοὶ ἄλλοι, Ἐπίσκοποι, Κληρικοί, μοναχοί, θεολόγοι, λαϊκοί, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐνοχλῆται.

Ἡ ἐπισήμανση αὐτὴ εἶναι ἀναγκαία, ἂν σκεφθοῦμε ὅτι πρόκειται γιὰ Συνοδικὰ Πανορθόδοξα κείμενα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἶναι προσεγμένα. **Μ**πορεῖ στὴν καθημερινή μας ἐπικοινωνία ἢ κάποτε σὲ κείμενά μας νὰ ἔχουν περάσει μερικὲς λέξεις ποὺ προκαλοῦν προβληματισμό, ὅπως γιὰ παράδειγμα μπορεῖ νὰ γράφουμε ἢ νὰ ποῦμε «Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία» ἢ «Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία» κλπ., ἀλλὰ ὅταν συντάσσονται ὁμολογιακὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα θὰ παραμένουν ὡς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τότε πρέπει νὰ εἴμαστε προσεκτικοί.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν θεολογικῶν καὶ ἡσυχαστικῶν ἀγώνων ἔχει καθιερώσει μία βασικὴ ἀρχή: «ἕτερον ἐστὶν ἢ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀντιλογία καὶ ἕτερον ἢ τῆς πίστεως ὁμολογία». **Αὐτὸ** σημαίνει ὅτι στὴν ἀντιλογία μπορεῖ κανεὶς νὰ χρησιμοποίησῃ κάθε εἶδους ἐπιχειρήματα, ὅμως ὅταν γράφῃ ὁμολογιακὰ κείμενα, τότε ὁ λόγος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος καὶ δογματικῶς ἀκριβής, ὅπως ἔκαναν οἱ ἅγιοι Πατέρες ποὺ ἐδογματίσαν «βραχὺ ρήματι καὶ πολλὸ συνέσει».

Ἔτσι, τὰ κείμενα ποὺ τίθενται ἐνώπιόν μας καὶ πρόκειται νὰ ὑπογραφοῦν καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας πρέπει νὰ εἶναι δογμα-

τικῶς καθαρά, καὶ νὰ μὴ διακρίνονται ἀπὸ ἀσάφεια καὶ σύγχυση, διαφορετικὰ δὲν θὰ εἶναι κείμενα ὀρθόδοξα.

Διαβάζοντας κανεὶς προσεκτικὰ τὶς λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦνται καταλαβαίνει ὅτι ἐπιδιώκεται νὰ καλυφθοῦν κάποια θέματα, ὅπως, δυστυχῶς, γίνεται πολλὰς φορὰς μὲ τοὺς νόμους ποὺ ψηφίζονται στὰ Κοινοβούλια καὶ εἶναι φωτογραφικοί. Ὑπάρχει μίᾳ ἀσαφὴς καὶ συγκεκριμένη πρακτικὴ σὲ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα ποὺ καλύπτονται κάτω ἀπὸ τὶς λέξεις τῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα κάνουν λόγο γιὰ ἄλλες Ἐκκλησίες.

Θὰ ἀναφέρω τρία παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἕως τώρα πρακτικὴ.

Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ θέμα τῶν πράξεων τοῦ 1965, ποὺ ἔγιναν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸ Βατικανό, αὐτὸ ποὺ ἔχει καθορισθῆ νὰ γράφεται ὅτι ἔγινε ἡ ἄρση τῶν ἀναθεμάτων. **Ν**ὰ θυμίσω ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σέργιος Β΄, ἀνεψιὸς τοῦ Μεγάλου Φωτίου, μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση διέγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα Ρώμης Σεργίου Δ΄ ἀπὸ τὰ δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τὸ 1009, ἐπειδὴ στὴν ἐνθρονιστήρια ἐπιστολὴ του συμπεριέλαβε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως μὲ τὸ filioque, καὶ ἀπὸ τότε κανενὸς Πάπα τὸ ὄνομα δὲν ἐτέθη στὰ δίπτυχα, ὅποτε ὑπάρχει ἀκοινωνησία. Ἀργότερα, τὸ 1054 ὁ Καρδινάλιος Οὐμβέρτος ἀναθεμάτισε τὸν Πατριάρχη Κηρουλάριο καὶ ἄλλους δύο καὶ ἐκεῖνος τὸν ἀναθεμάτισε. **Αὐ**τὸ σημαίνει ὅτι ἡ ἀκοινωνησία ὑπῆρξε καὶ πρὶν τὰ ἀναθέματα, καὶ φυσικὰ ἡ ἄρση τῶν ἀναθεμάτων δὲν καταργεῖ τὴν πράξη τῆς ἀκοινωνησίας. **Τ**ὸ ἐρώτημα ποὺ τίθεται εἶναι: **Τ**ὸ 1965 ἔγινε ἄρση ἀναθεμάτων ἢ ἄρση τῆς ἀκοινωνησίας; **Εἶ**ναι ἐρώτημα καίριο, διότι στὴν Πράξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς 7ης Δεκεμβρίου τοῦ 1965 γράφεται ὅτι ἔγινε ἄρση ἀναθεμάτων, καὶ ἐπομένως ὑφίσταται ἀκόμη ἡ ἀκοινωνησία, ἐνῶ σὲ δήλωση ποὺ ὑπογράφηκε στὰ γαλλικὰ μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα καὶ τὴν ὁποῖα διάβασε ὁ Πάπας κατὰ τὴν τελευταία ἡμέρα (7 Δεκεμβρίου) καὶ πράξη τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου, γράφεται ὅτι ἔγινε ἄρση ἀκοινωνησίας. **Ἐ**χω στὴν διάθεσή μου τὸ κείμενο αὐτὸ στὴν γαλλικὴ καὶ τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Τὸ δεύτερο εἶναι συνέχεια τοῦ προηγουμένου ὅτι, δυστυχῶς, στὴν ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ ὄχι μόνον ἀναγνωρίζονται οἱ ἑτερόδοξοι ὡς Ἐκκλησίες, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἐκκλησιαστικὴ καὶ εὐχαριστιακὴ κοινωνία! **Ἐ**πομένως, ὑφίσταται μίᾳ ἐκκλησιαστικὴ διγλωσσία, ἀσάφεια καὶ σύγχυση. **Ἀ**ναφέρομαι σὲ ἓνα κείμενο μιᾶς Ἐκκλησίας, ποὺ χαρακτηρίζεται ὡς «Ὁμολογία», ποὺ ἐγκρίθηκε

ἐπισημως καὶ στὸ ὁποῖο ἐπικρατεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ διγλωσσία καὶ ἡ σύγχυση. Ἐνῶ γίνεται λόγος γιὰ Μία Ἐκκλησία, συγχρόνως χαρακτηρίζονται καὶ ἄλλες ὁμολογίες ὡς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες «ἀποτελοῦν τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Ἐπίσης, γίνεται λόγος ἀκόμη γιὰ θεία Κοινωνία ἀπὸ τὸ ἴδιο ἅγιο Ποτήριο ἀπὸ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς «διὰ λόγους ἀνάγκης καὶ Χριστιανικῆς Μυστηριακῆς φιλοξενίας», ὅπως καὶ γιὰ τὸ ὅτι «ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸ ἴδιον βάπτισμα ἐγίναμεν μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία».

Τὸ τρίτο παράδειγμα εἶναι ὅτι πρόσφατα διάβασα τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Ἀντωνίου Παπαδοπούλου μὲ τίτλο «Θεολογικὸς διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν (ἱστορία-κείμενα-προβλήματα)» καὶ διαπίστωσα ἀκόμη γιὰ μία φορὰ ὅτι κατὰ τὸν Διάλογο αὐτὸ καὶ τὶς δηλώσεις καὶ τὰ κοινὰ κείμενα μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα, ὅπως καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τους, ἐπικρατεῖ μία γλώσσα ὅτι ἐπικρατεῖ ἓνα πνεῦμα «ἀδελφοσύνης ἣτις προκύπτει ἐκ τοῦ μοναδικοῦ βαπτίσματος καὶ ἐκ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ ἱερὰ μυστήρια» καὶ ὅτι «αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ἀναγνωρίζουσιν ἀλλήλας ὡς Ἐκκλησίας ἀδελφάς, συνυπευθύνους ἐν τῇ διαφυλάξει τῆς μόνης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πιστῆς εἰς τὸ θεῖον σχέδιον, ὅπως δὲ ἰδιαζούσης ἐν ὄψει τῆς ἐνότητος».

Ἡ διγλωσσία σὲ ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα εἶναι μία ὀδυνηρὴ πραγματικότητα ποὺ δείχνει τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ κείμενα δύο χιλιετιῶν. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ στὰ κείμενα τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

5. Ὁ ὅρος «ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι»

Στὸ κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον», ἐνῶ γίνεται λόγος γιὰ τὸ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι «ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία», συγχρόνως γίνεται λόγος γιὰ τὸ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «ἀναγνωρίζει τὴν ἱστορικὴν ὑπαρξίν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἢ Ὁμολογιῶν», ὅποτε γίνεται σύγχυση πρὸς τὴν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, γι' αὐτὸ προτείνεται ἡ διόρθωση τοῦ κειμένου αὐτοῦ.

Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι σοβαρότατο, γιατί σὲ διάφορους θεολογικοὺς διαλόγους μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ σὲ ἐπίσημα κείμενα γίνεται λόγος γιὰ «ἀδελφές Ἐκ-

κλησίες», μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, καὶ δυστυχῶς αὐτὸς ὁ ὅρος «ἀδελφές Ἐκκλησίες» ἀνέπτυξε μία ἰδιαίτερη θεολογία καὶ ἐκκλησιολογία. Δὲν εἶναι δὲ ἓνας τεχνικὸς ὅρος, ἀλλὰ μία σύγχρονη ἐκκλησιολογικὴ θεολογία, ποὺ ἐπικράτησε στὴν οἰκουμενικὴ κίνηση.

Γιὰ τὸν ὅρο «ἀδελφές Ἐκκλησίες» καὶ μάλιστα ὅπως ἄρχισε νὰ χρησιμοποιῆται, γίνεται μία ἀναφορὰ σὲ κείμενο ποὺ ἐξέδωσε τὸ Γραφεῖο τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν διδασκαλία πίστεως τοῦ Βατικανοῦ (30 Ἰουνίου 2000), τῆς ὁποίας προήδρευε ὁ Καρδινάλιος Ἰωσήφ Ράντζιγκερ, μετέπειτα Πάπας Βενέδικτος. Ὁ ὅρος αὐτός, σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο αὐτό, ἐμφανίσθηκε τὸν 12ο καὶ 13ο αἰῶνα, χρησιμοποιήθηκε στοὺς νεώτερους χρόνους ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρα, υἱοθετήθηκε ἀπὸ τὴν Β΄ Βατικανὴ Σύνοδο καὶ ἔκτοτε χρησιμοποιήθηκε σὲ παπικὰ ἔγγραφα, σὲ προσφωνήσεις, σὲ ἐπιστολές, σὲ ἐγκυκλίουσ κλπ.

Ἐπίσης, στὸ κείμενο ποὺ ἐξέδωσε ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν διδασκαλία τῆς πίστεως γίνεται μία θεολογικὴ ἀνάλυση τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς καὶ παρουσιάζεται γιὰ τὸ πῶς τὴν ἐννοοῦν οἱ «Ρωμαιοκαθολικοί», ὅτι «ἡ μία ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ παγκόσμια Ἐκκλησία», ποὺ εἶναι ἡ Παπικὴ, «δὲν εἶναι ἀδελφὴ, ἀλλὰ μητέρα ὄλων τῶν συγκεκριμένων Ἐκκλησιῶν». Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον «θὰ πρέπει κάποιος νὰ ἀποφεύγη, ὡς αἰτία παρεξηγήσεως καὶ θεολογικῆς σύγχυσης, τὴν χρῆση ἐκφράσεων ὅπως «οἱ δύο μας Ἐκκλησίες», ἡ ὁποία ἀποδίδεται στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ στὸ σύνολο τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (ἢ μιᾶς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας)». Πάντως, ὁ ὅρος αὐτὸς «ἀδελφές Ἐκκλησίες», κατὰ τὸ κείμενο, «μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται μόνο γιὰ τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἐκεῖνες κοινότητες, οἱ ὁποῖες διατήρησαν ἔγκυρη ἐπισκοπικὴ διαδοχὴ καὶ εὐχαριστία».

Εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ ὅρος «ἀδελφές Ἐκκλησίες» χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς Παπικοὺς μὲ τὴν θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιολογικὴ ἔννοια τῆς ἐγκυρότητας τῶν μυστηρίων καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς καὶ δὲν εἶναι ἓνας τεχνικὸς ὅρος, μὲ τὴν προσθήκη ὅτι μητέρα Ἐκκλησία ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἡ «Καθολικὴ Ἐκκλησία».

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ σὲ λόγο του ποὺ ἐκφώνησε τὴν 5ῃ Ἰουνίου 1991 στὸ Βialystok τῆς Πολωνίας εἶπε γιὰ τὸ θέμα αὐτό: «Σήμερα βλέπουμε καθαρότερα καὶ ἐννοοῦμε καλύτερα ὅτι οἱ Ἐκκλησίες μας εἶναι ἀδελφές Ἐκκλησίες, ὄχι ὑπὸ ἔννοια ἀπλῶς μιᾶς 11 ἐκφράσεως εὐγενείας, ἀλλὰ ὑπὸ ἔννοια μιᾶς

θεμελιώδους οίκουμενικῆς ἐκκλησιολογικῆς κατηγορίας».

Αὐτὸ προέρχεται ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν Β΄ Βατικανὴ Σύνοδο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ κείμενα ποὺ ὑπογράφησαν κατὰ τοὺς θεολογικοὺς διαλόγους μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν στὸ Μόναχο (1982), στὸ Μπάρι (1987), στὸ Νέο Βάλαμο τῆς Φινλανδίας (1988) καὶ ἀργότερα στὴν Ραβένα (2007).

Υπενθυμίζω ὅτι στὸ Μόναχο καταρτίσθηκε κείμενο μὲ θέμα «Τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Εὐχαριστίας ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος»· στὸ Μπάρι καταρτίσθηκε κείμενο μὲ θέμα «Πίστις, μυστήρια καὶ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας»· στὸ Νέο Βάλαμο καταρτίσθηκε κείμενο μὲ θέμα «Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης ἐν τῇ μυστηριακῇ δομῇ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδία ἢ σπουδαιότης τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς διὰ τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ»· καὶ στὴν Ραβένα καταρτίσθηκε κείμενο μὲ θέμα «Ἐκκλησιολογικαὶ καὶ κανονικαὶ συνέπειαι τῆς μυστηριακῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, συνοδικότης καὶ αὐθεντία».

Τὰ τέσσερα αὐτὰ κείμενα καταρτίσθηκαν καὶ ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὲ τὴν προοπτικὴ ὅταν θὰ ὀλοκληρωθῇ ὁ θεολογικὸς Διάλογος, θὰ ἐγκριθοῦν ἀπὸ τὶς κατὰ τόπους Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες.

Υστερα ἀπὸ αὐτὰ ἐξάγονται ἀναμφιβόλως δύο σημαντικὰ συμπεράσματα. **Τ**ὸ πρῶτο συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ ὅρος «ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι» καὶ ὁ ὅρος «Ἐκκλησία» γιὰ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς δὲν εἶναι τεχνικὸς ὅρος, ἀλλὰ ἀπόδοση ἐκκλησιαστικότητος στὶς χριστιανικὲς αὐτὲς κοινότητες. **Τ**ὸ δεύτερο συμπέρασμα εἶναι ὅτι τὰ ὡς ἄνω κείμενα ὑπεγράφησαν ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν ἀπαραίτητη ὅμως προϋπόθεση ὅτι θὰ ἔλθουν τελικὰ πρὸς ἔγκριση στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δηλαδὴ τελοῦν ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητο ὅρο τοῦ ad referendum.

Ἄν ὅμως στὸ κείμενο ποὺ πρόκειται νὰ ψηφισθῇ στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο στὴν Κρήτη παραμείνῃ ἡ ἔκφραση ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἱστορικὴ ὑπαρξίν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν» καὶ ἄλλες παρόμοιες ἐκφράσεις, τότε ἀναγνωρίζονται ἐμμέσως τὰ κείμενα ποὺ ἤδη ἔχουν ὑπογραφῆ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους, καίτοι εἶναι προβληματικά, χωρὶς νὰ ἔλθουν πρὸς ἔγκριση στὴν Ἱεραρχία μας.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ ἔγκρι-

ση ἢ μὴ τῶν τεσσάρων κειμένων ἀπὸ τὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπομένως, πρέπει ὅπωςδήποτε στὸ κείμενο ποὺ πρόκειται νὰ συζητηθῆ καὶ νὰ ψηφισθῆ στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο νὰ μὴ χαρακτηρίζονται ἄλλες Χριστιανικὲς Κοινότητες καὶ Ὁμολογίες ὡς Ἐκκλησίες.

6. Τὸ «ἔγκυρο» καὶ «ὑποστατὸ» τοῦ Βαπτίσματος

Συνέχεια τοῦ προηγουμένου εἶναι ὅτι πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ Βάπτισμα τῶν Ἑτεροδόξων εἶναι «ἔγκυρο» καὶ «ὑποστατό», δηλαδὴ δὲν ταυτίζονται τὰ χαρισματικὰ μὲ τὰ κανονικὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ παλαιότεροι Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου χρησιμοποιοῦσαν τὴν κανονικὴ τάξη περὶ τοῦ κατ' ἀκρίβειαν καὶ κατ' οἰκονομίαν τρόπου ἀποδοχῆς κάποιων ἑτεροδόξων στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. **Ἔκαναν** διάκριση ὅτι ἄλλο εἶναι ἂν ὑπάρχουν Μυστήρια ἐκτὸς Ἐκκλησίας –ποὺ δὲν ὑπάρχουν– καὶ ἄλλο εἶναι τὸ πῶς ἀποδεχόμεστε κάποιον ἑτερόδοξο στὴν Ἐκκλησία.

Κατ' ἀκρίβειαν δὲν ὑπάρχουν Μυστήρια ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κατ' οἰκονομίαν ἀποδεχόμεστε κάποιον μὲ Χρίσμα ἢ λίβελλο, ὅταν ἡ βάπτισμα γίνεται στὸ ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὅπως νοεῖται ὀρθοδόξως, καὶ μὲ τριττὴ ἐμβάπτισμα στὸ νερό. **Αὐτὸ** μᾶς ἀναπαύει.

Ἡ ἄποψη μερικῶν νὰ μετατρέπουν τὴν οἰκονομία, ἀπὸ μία προσωρινὴ ὑποστολὴ τῆς ἀκρίβειας σὲ μόνιμη κατάσταση, εἶναι ἀνεπίτρεπτη. **Ἔτσι**, πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν ἑτεροδόξων-αἰρετικῶν εἶναι «ἔγκυρο» καὶ «ὑποστατό», πράγμα ποὺ δὲν τὸ ἰσχυρίζονται οἱ Κανόνες 7 τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ 95 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἀλλὰ πέρα ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς Οἰκουμενικὲς Συνόδους δὲν πρέπει νὰ παροραθῆ ὅτι στὴν λατινικὴ παράδοση ἔχει εἰσαχθῆ ἡ αἵρεση τοῦ filioque, ἡ αἵρεση τοῦ actus purus, ἄλλες αἰρετικὲς ἀποκλίσεις, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ ραντισμὸς στὸ βάπτισμα καὶ ἡ ἐπίχυση ὕδατος, παρακάμπτοντας τὴν ἐμβάπτισμα τοῦ ἐμβαπτιζομένου στὸ νερό.

Ἐπειτα, διερωτᾶται κανεὶς γιατί νὰ μὴν εἶναι «ἔγκυρα» καὶ «ὑποστατὰ» τὸ Χρίσμα, ἡ θεία Εὐχαριστία στοὺς ἑτεροδόξους μὲ τὴν ἴδια νοοτροπία; **Καὶ** γιατί εἶναι «ἔγκυρο» καὶ «ὑποστατό» τὸ βάπτισμα τῶν ἑτεροδόξων, ὅταν ταυτοχρόνως ἐμποδίζονται νὰ κοινωνήσουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ποὺ εἶναι ὁ βαθύτερος

σκοπὸς τοῦ βαπτίσματος; Ἀηλαδή, κατὰ μερικοὺς θεολόγους τὸ βάπτισμα τῶν ἑτεροδόξων εἶναι «ἔγκυρο» καὶ «ὑποστατό», ἀλλὰ δὲν παράγει ἐκκλησιαστικὰ ἀποτελέσματα, ἀφοῦ εἶναι ἀνενεργό, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Αὐγουστίνος ἐπίσκοπος Ἰππῶνος;

Ἡ ἄποψη περὶ «ἔγκυρου» καὶ «ὑποστατοῦ» βαπτίσματος συνδέεται μὲ τὴν Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ, δηλαδή «ἔγκυρη» καὶ «ὑποστατὴ» Ἰερωσύνη. Αὐτὴ ἡ θέση εἶναι παράδοξη, διότι ἡ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ δὲν εἶναι «μαγικὴ» καὶ μηχανικὴ πράξις, δὲν εἶναι μόνον μία σειρά, ἀδιάκοπη ἔστω, χειροτονιῶν, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ παντὸς διαδοχὴ ἀποστολικοῦ τρόπου, κατὰ τὸ Ἀπολυτίκιο: «Καὶ τρόπων μέτοχος, καὶ θρόνων διάδοχος τῶν Ἀποστόλων γενόμενος, τὴν πράξιν εὖρες θεόπνευστε εἰς θεωρίας ἐπίβασιν· διὰ τοῦτο τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομῶν, καὶ τῆ πίστει ἐνήθλησας μέχρις αἵματος, Ἰερομάρτυς Ἰγνάτιε. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ ἀπώλεια τῆς Ὁρθοδόξου ἀποκαλυπτικῆς πίστεως, ἡ εἰσαγωγή τῆς σχολαστικῆς θεολογίας ὡς ἀνωτέρας ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ καὶ τὴν πατερικὴ θεολογία, δὲν συνιστᾷ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ.

Εἶναι χαρακτηριστικὸς ὁ λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου: «οἱ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες, οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν» (ἀ' Κανῶν). **Ὅπως** ἐπίσης εἶναι γνωστὴ ἡ φράση ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνας: «Παρὰ δὲ τοῖς αἰρετικοῖς, ὅπου Ἐκκλησία οὐκ ἔστιν, ἀδύνατον ἀμαρτημάτων ἄφεσιν λαβεῖν».

Πέρα τοῦ δογματικοῦ αὐτοῦ θέματος τίθεται ἔντονος προβληματισμός, καὶ ἀπὸ ἱστορικῆς πλευρᾶς, τῆς ἀδιάκοπης σειρᾶς χειροτονιῶν, ἀφοῦ παραδίδεται ἱστορικὰ ὅτι ὁ Καρλομάγνος καὶ οἱ διάδοχοί του τοποθετοῦσαν ὡς Ἐπισκόπους λαϊκοὺς χωρὶς χειροτονία, τοὺς θεωροῦσαν ὡς διοικητικὰ ὄργανα μέσα στὸ φεουδαλιστικὸ σύστημα ποὺ ἐπέβαλαν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαμαρτύρεται, πρὶν τὸ 1009, ἀκόμη καὶ ὁ Πάπας τῆς Ρώμης πρὸς τοὺς Γερμανοὺς Ἠγεμόνες. **Ἱστορικὰ** ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι πρὶν τὸ σχίσμα τῆς Παλαιᾶς Ρώμης πρὸς τὴν Νέα Ρώμη, ὑπῆρξε σχίσμα τῶν Ἐπαρχιῶν ὅπου κυριαρχοῦσε ὁ Καρλομάγνος πρὸς τὴν Παλαιὰ Ρώμη.

Τὸ ἔτος 794 στὴν Φραγκφοῦρτη καταδικάστηκε ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ τὸ ἔτος 809 στὸ Ἄαχεν εἰσήχθη τὸ filioque, καὶ ὅλα αὐτὰ πέρασαν καὶ στὴν Ἐκκλησία τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, ὅταν κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Φράγκους. **Διαβάζοντας** τὸ βιβλίο «Διάλογοι»

τοῦ Πάπα Ρώμης Γρηγορίου, τοῦ ὀνομαζομένου Διαλόγου, βλέπει κανεὶς τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρώμης πρὸ τοῦ 7ου αἰῶνος μ.Χ., τὴν θεολογία της καὶ τὸν ἡσυχασμὸ της, τὰ κοινὰ σημεῖα μὲ τὴν θεολογία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἀγώνα τῶν Ὁρθοδόξων Παπῶν, Ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν πρὸς τοὺς αἰρετικούς Γότθους, Βησιγότθους, Βανδάλους, Λογγοβάρδους καὶ ἀκόμη πρὸς τοὺς Φράγκους, ὅπως καὶ τὰ μαρτύρια, τὴν σφαγὴ πὸ ὑπέστησαν οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς Παλαιᾶς Ρώμης ἀπὸ τὰ Γερμανικὰ φύλα.

Καὶ ὅλα αὐτὰ συνέβαιναν στὶς ἀρχές τοῦ 7ου αἰῶνος. Τότε, γιὰ ποιά ἀποστολικὴ παράδοση καὶ διαδοχὴ ὀμιλοῦμε, ὅταν ὅλα εἶναι προβληματικά, καὶ τὰ θεολογικά, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ τὰ ἱστορικά;

7. Ἡ κακοδοξία τῆς ὄντολογίας τοῦ προσώπου

Τὸ θέμα τοῦ προσώπου δὲν εἶναι «σχολαῖο», δηλαδὴ σχολαστικό, εἶναι μεγίστης σημασίας.

Ἔχει εἰσαχθῆ στὴν ὀρολογία μας, τὸ χρησιμοποιοῦμε συχνά, κάνουμε λόγο γιὰ τὸ «ἀνθρώπινο πρόσωπο» καὶ τὴν «ιερότητά» του, γιὰ τὴν διαφορὰ μεταξὺ «προσώπου καὶ ἀτόμου» καὶ πολλὰ ἄλλα πὸ εἶναι ἄρνηση τῆς θεολογίας τῶν Πατέρων μας.

Διάβασα τὸ κοινὸ ἀνακοινωθὲν πὸ ὑπεγράφη στὴν Μυτιλήνη μεταξὺ τοῦ Πάπα, τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος. **Γίνεται** λόγος γιὰ «προστασία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς», γιὰ «ἀνθρωπιστικὴ κρίση», γιὰ «παραβίαση τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τους», γιὰ «κρίση ἀνθρωπιστικῆ», ἄλλα ὄχι γιὰ «ἀνθρώπινο πρόσωπο».

Δυστυχῶς, σήμερα ἔχει ἀντικατασταθῆ ἡ ὠραιότατη καὶ θεολογικότερη λέξη ἄνθρωπος ἀπὸ τὶς λέξεις πρόσωπο, ἀνθρώπινο πρόσωπο, πὸ μού θυμίζουν τὴν παλαιότερη φράση «σοσιαλισμὸς μὲ ἀνθρώπινο πρόσωπο», καὶ μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἀπὸ τὴν θεολογία φθάσαμε στὴν κοινωνιολογία γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα. **Βεβαίως,** σεβόμαστε τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἄλλα ἡ θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν μπορεῖ νὰ περικλεισθῆ μόνον σὲ αὐτά.

Ἡ λέξη πρόσωπο καὶ ἄτομο γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν «ὄντολογία τοῦ προσώπου» ἔχουν μία διαδρομὴ ἀπὸ τὸν Θωμᾶ τὸν Ἀκινάτη μέχρι τὸν Κάντ, τὸν γερμανικὸ ἰδεαλισμὸ (Φίχτε, Σέλιγγ, Χαϊγκελ), τὴν ρωσικὴ θεολογία καὶ τὸν ὑπαρξισμό, καὶ χρησιμοποιοῦνται κυρίως ἀπὸ μερικοὺς Ὁρθοδόξους. **Πρόκειται**

για μία μορφή «θεολογικοῦ ἰοῦ», πού ἔχει προσβάλει τὴν ὀρθόδοξη θεολογία μας. **Κ**αὶ μπορεῖ, ἴσως, νὰ χρησιμοποιοῦμε τὸν ὄρο αὐτὸν στὴν καθημερινή μας γλῶσσα, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβανόμαστε, ἀλλὰ ὅταν εἰσάγεται αὐτὸς ὁ ὄρος σὲ ἐπίσημα συνοδικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ κείμενα, τότε ἀποτελεῖ θεολογικὴ παρεκτροπὴ. **Οἱ** σύγχρονοι θεολόγοι πού χρησιμοποιοῦν τὶς φράσεις «ἀνθρώπινο πρόσωπο», «ἀναγκαιότητα τῆς φύσεως», «βούληση ἢ ἐλευθερία τοῦ προσώπου» σαφῶς παραβιάζουν τὴν ὀρθόδοξη θεολογία ὅτι ἡ φύση εἶναι καλὴ, καὶ ὄχι ἀναγκαστικὴ, ἢ θέληση-βούληση εἶναι ὄρεξι τῆς φύσεως καὶ ὄχι τοῦ προσώπου, τὸ πρόσωπο ταυτίζεται μὲ τὸ ἄτομο κ.ἄ.

Ἡ σύνδεση μεταξὺ τῆς θέλησης καὶ τοῦ προσώπου καταργεῖ τὸν Τριαδικὸ Θεό, εἰσάγει τριθεΐα, καὶ ἡ σύνδεση μεταξὺ φύσεως καὶ ἀνάγκης ἀποδίδει μομφὴ στὸν Θεὸ γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου. **Ἐ**τσι, στὸ κείμενο πρέπει νὰ ἀντικατασταθοῦν τὰ περὶ προσώπου, μὲ τὴν λέξη ἄνθρωπος. **Τ**ὶ ὠραία εἶναι αὐτὴ ἡ λέξι μὲ τὸ ὀρθόδοξο περιεχόμενο τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωση! **Φ**υσικά, κάθε ἄνθρωπο ὡς δημιούργημα τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ τὸν σεβόμαστε καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ὀνομάζουμε πρόσωπο γιὰ νὰ δείχνουμε τὸν σεβασμὸ μας σὲ αὐτόν.

Ἐπειδὴ μερικοὶ ἐπικαλοῦνται τὸν Γέροντα Σωφρόνιο πού ὁμιλοῦσε περὶ προσώπου θέλω νὰ ἐπισημάνω ὅτι ὅσα ἔγραφε ὁ Γέροντας δὲν ἔχουν καμμία σχέση μὲ ἐκεῖνα πού ἀναλύουν οἱ σύγχρονοι θεολογοῦντες περσοναλιστές. **Ὁ** Γέροντας ταύτιζε τὸ πρόσωπο-ὑπόσταση μὲ τὴν πορεία ἀπὸ τὸ κατ' εἰκόνα στὸ καθ' ὁμοίωση καὶ στὴν πραγματικότητα μὲ τὸν ὄρο πρόσωπο «ζωγράφιζε» τὸν Ἅγιο Σιλουανό.

Συμπέρασμα

Τὰ κείμενα πού ἔχουν γραφῆ καὶ ὑπογραφῆ ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ πρόκειται νὰ συζητηθοῦν στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο προκαλοῦν σὲ μερικὰ σημεῖα, διότι στίς ἡμέρες μας παρατηρεῖται, ἀκόμη καὶ μέσα στὴν Ἐκκλησία μία σύγχυση μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν οὐμανιστῶν πολεμίων του.

Τὰ κείμενα καταρτίσθηκαν χωρὶς δημόσιο διάλογο καὶ θεολογικὴ «διαβούλευση», γι' αὐτὸ δημιούργησαν θεολογικὲς ἀντιδράσεις, καὶ δικαίως.

Όμως, μερικοί «έξυπνοι» όμίλησαν σκληρά γι' αυτούς που δικαίως αντιδροϋν με θεολογικά έπιχειρήματα και τους όνόμασαν «“στρατευμένη φράξια” μιᾶς ιδεολογικῆς όρθοδοξίας», τῆς «όρθοδοξίας “άγιατολάχ”». Στρέφονται εναντίον «τῆς σύναξης τῶν πεφωτισμένων και θεουμένων γερόντων και πνευματικῶν πατέρων», και γράφουν: «Καιρός πιά, για τους ύπεύθυνους έκκλησιαστικούς ήγέτες και όλους έμᾶς, να τελειώνουμε μ' αϋτήν την καρικατούρα τῆς δῆθεν πιστότητας στην Παράδοση, μ' αυτούς τους όρθοδόξους “άγιατολλάχ”, που θεωροϋν πῶς έχουν την εϋθύνη τῆς ἀνά τόν κόσμον όρθοδοξίας...».

Τό πρόβλημα, λοιπόν, είναι ότι επιχειρεΐται μία χειραφέτηση ἀπο την Παράδοση τῆς Έκκλησίας, ή όποία ἀρχίζει ἀπο την 7η Οικουμενική Σύνοδο και φθάνει μέχρι σήμερα, μία ἀποδυνάμωση και ἀπομάκρυνση ἀπο την διδασκαλία τῶν θεουμένων Άγιών μας, κυρίως του Μεγάλου Φωτίου, του Άγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, του Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά, του Άγίου Μάρκου του Εϋγενικοϋ και όλων τῶν άλλων Φιλοκαλικῶν Πατέρων.

Άν δέν είναι έτσι, ᾶς όμολογήσουν επισήμως στο Μήνυμα, που θα εκπέμψουν, την πιστότητά τους στις Μεγάλες Συνόδους μετὰ την Ζ' Οικουμενική Σύνοδο, ἤτοι στις Συνόδους ἐπὶ Μεγάλου Φωτίου, ἐπὶ Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά και στις ἐν συνεχείᾳ Συνόδους τῶν Πατριαρχῶν τῆς Άνατολῆς, κατὰ την διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας.

Είναι τόσο ἀπλό!

